

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4668/2019
02.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владан Лукић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Гордана Ђорђевић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3530/18 од 03.05.2019. године, у седници одржаној 02.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3530/18 од 03.05.2019. године у ставу I тачке 2, 3, 4. и ставу II изреке, жалба тужиоца **ОДБИЈА** као неоснована и потврђује пресуда Основног суда у Крагујевцу П 15910/16 од 24.01.2018. године у ставу 2, 3. и 4. изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П 15910/16 од 24.01.2018. године, ставом 1. изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца против тужене и утврђено да је анекс уговора о доживотном издржавању који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и тужене као даваоца издржавања Ов бр. 2Р3-265/2011 од 07.04.2011. године пред Основним судом у Крагујевцу, делимично ништав и не производи правно дејство и то у делу који се односи на удео 2/8 права коришћења на кп. бр. .../... површине 0.04.71ха КО ..., па се утврђује да је тужилац носилац права коришћења са уделом од 2/8 на кп. бр. .../... површине 0.04,71ха КО ..., што је тужена дужна да призна и трпи да тужилац без њене даље сагласности или присуства, већ само на основу те пресуде упише то право својине у катастру непокретности и да тужиоцу преда у државину напред наведену непокретност у назначеном уделу. Ставом 2. изреке, одбијен је захтев тужиоца да се према туженој утврди да је уговор о доживотном издржавању који је закључен између ВВ, као примаоца издржавања и тужене као даваоца издржавања Ов бр. 2Р-I-124/09 од 05.04.2009. године пред Општинским судом у Крагујевцу делимично ништав и не производи правно дејство и то у делу који се односи на удео 3/8 идеалне у праву својине на непокретности – кући, која се састоји од приземља и једног спрата, површине 120м² у основи и на помоћном објекту са четири помоћна одељења које су изграђене на кп. бр. ... у површини од 0.04,85ха КО и истом уделу у праву коришћења на кп. бр. ... КО ... и да се утврди да је тужилац стекао право својине са уделом од 3/8 идеалне, као правни следбеник своје мајке ГГ по

основу њеног стицања у брачној заједници са пок. ВВ на породичној стамбеној згради – кући која се састоји од приземља и једног спрата, површине 120м² у основи и на помоћном објекту са четири помоћна одељења на кп. бр. ... у површини од 0.04.85ха уписана у ЛН бр. КО ..., са правом коришћења на кп. бр. ... КО ... и да је тужена дужна да призна и трпи да се тужилац без њене даље сагласности и присуства по основу те пресуде са тим својим правом упише у катастар непокретности и да тужиоцу преда у државину напред описану непокретност у наведеном уделу, као неоснован. Ставом 3. изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да се утврди да је анекс уговора о доживотном издржавању који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и тужене као даваоца издржавања Ов бр. ЗРЗ-260/11 од 07.04.2011. године пред Основним судом у Крагујевцу делимично ништав и не производи правно дејство и то у делу који се односи на удео од још 3/8 преко досуђеног удела у ставу 1. изреке те пресуде, права коришћења на кп. бр. .../... површине 0.04,71ха КО ... и да се утврди да је тужилац носилац права коришћења на кп. бр. .../... са уделом од још 3/8 преко досуђеног удела и да тужена трпи, да тужилац без њене даље сагласности, а на основу ове пресуде, упише то своје право у катастар непокретности и да тужена преда тужиоцу у државину напред описану непокретност у наведеном уделу, као неоснован. Ставом 4. изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3530/18 од 03.05.2019. године, ставом I изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Крагујевцу П 15910/16 од 24.01.2018. године, тако што је у тачки 1. одбијен тужбени захтев тужиоца против тужене да се утврди да је уговор о доживотном издржавању, који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и ББ као даваоца издржавања Ов бр. ЗР-I-24/09 од 05.03.2009. године пред Општинским судом у Крагујевцу и анекс уговора о доживотном издржавању, који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и ББ као даваоца издржавања Ов бр. 2РЗ-265/2011 од 07.04.2011. године пред Основним судом у Крагујевцу, делимично ништав и не производи правно дејство и то у делу који се односи на удео од 2/8 права коришћења на кп. бр./... КО ..., површине 0.04.71ха и да се утврди да је тужилац носилац права коришћења са уделом од 2/8 на кп. бр. .../...површине 0.04,71ха КО ..., што је тужена дужна да призна и трпи да тужилац без њене даље сагласности или присуства, већ само на основу ове пресуде упише то своје право у катастру непокретности и да тужиоцу преда у државину напред наведену непокретност у наведеном делу. Тачком 2. усвојен је тужбени захтев тужиоца против тужене и утврђено да су уговор о доживотном издржавању, који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и ББ као даваоца издржавања под Ов бр. ЗР-I-124/09 од 05.03.2009. године пред Општинским судом у Крагујевцу и анекс уговора о доживотном издржавању, који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и ББ као даваоца издржавања под Ов бр. 2РЗ-265/2011 од 07.04.2011. године пред Основним судом у Крагујевцу, делимично ништави и не производе правно дејство и то у делу који се односи на удео од 3/8 права својине на непокретности – кући, која се састоји од приземља и једног спрата, површине 120м² у основи и на помоћном објекту са четири помоћна одељења које су изграђене на кп. бр. ... у површини од 0.04,85ха КО ... и истом уделу у праву коришћења на кп. бр. ... КО ... и којим је тражио да се утврди да је тужилац стекао право својине са уделом од 3/8 идеалне, као правни следбеник своје пок. мајке ГГ по основу њеног стицања у брачној заједници са пок. ВВ на породичној стамбеној згради – кући која се састоји од приземља и једног спрата, површине 120м² у основи и на помоћном објекту са четири помоћна одељења који су изграђени на кп. бр.

... у површини од 0.04.85ха КО ... и истом уделу права коришћења на кп. бр. ... КО ... и утврђује да је тужилац стекао право својине са уделом од 3/8 идеалне као правни следбеник своје пок. мајке ГГ по основу по основу њеног стицања у брачној заједници са пок. ВВ на породичној стамбеној згради – кући која се састоји од приземља и једног спрата, површине 120м² у основи и на помоћном објекту са четири помоћна одељења на кп. бр. ... у површини од 0.04,85ха уписана у ЛН бр. ... КО ..., са правом коришћења на кп. бр. ... КО ..., што је тужена дужна да призна и трпи да се тужилац без њене даље сагласности и присуства на основу ове пресуде са тим својим правом упише у катастар непокретности и да тужиоцу преда у државину напред описану непокретност у наведеном уделу. Тачком 3. усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да су уговор о доживотном издржавању, који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и ББ као даваоца издржавања Ов бр. ЗР-I-124/09 од 05.03.2009. године пред Општинским судом у Крагујевцу и анекс уговора о доживотном издржавању, који је закључен између ВВ као примаоца издржавања и ББ као даваоца издржавања под Ов бр. 2РЗ-265/2011 од 07.04.2011. године пред Основним судом у Крагујевцу, делимично ништави и не производе правно дејство и то у делу који се односи на удео од 3/8 права коришћења кп. бр. .../... КО ... површине од 0.04,71ха и да се утврди да је тужилац носилац права коришћења кп. бр. .../... са уделом од 3/8 што је тужена дужна да трпи и да тужилац без сагласности тужене, а на основу ове пресуде упише то своје право у катастар непокретности и да тужена преда тужиоцу у државину напред описану непокретност у наведеном уделу. Тачком 4. одлучено је да свака странка сноси своје трошкове. Ставом II изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка од 15.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/14) и утврдио да је ревизија тужене основана. Из садржине ревизије произилази да се другостепена одлука побија у ставу I тачке 2, 3. и 4. и став II изреке.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању сада пок. ВВ и тужена закључили су уговор о доживотном издржавању пред Општинским судом у Крагујевцу ЗР-I-124/09 дана 04.03.2009. године. Давалац издржавања ББ обавезала се примаоцу издржавања ВВ и његовој супрузи ГГ да се о њима брине до краја живота, да их у болести негује, лечи и издржава, а после смрти пристojно сахрани, подушја изда по свим верским обичајима и за сав тај труд и пажњу коју ће уговарач ББ да пружи уговарачу ВВ и његовој супрузи, уговарач ВВ се обавезао да после његове смрти на уговарача Бранку пренесе право својине на непокретностима – кући која се састоји од приземља и једног спрата, површине 120м² у основи и помоћних објеката са четири помоћна одељења, које су изграђене на кат. парц. бр. ... у површини од 0.04,85ха КО ... као ванкњижно власништво, заједно са правом коришћења катастарске парцеле на којој су објекти изграђени са свим покретним стварима које се налазе у овим објектима и да пренесе

право коришћења на непокретности означеној као кат. парц. .../... у површини од 0.04,71ха КО Сада пок. ВВ као прималац издржавања и тужена ББ су закључили и анекс уговора о доживотном издржавању Ов бр. 2РЗ-265/2011 од 07.04.2011. године пред Основним судом у Крагујевцу, тако што је допуњен основни уговор на тај начин што се прималац издржавања обавезао да ће даваоцу издржавања за сву помоћ коју ће указати њему и његовој супрузи ГГ пренети право својине које је пренето уговором о доживотном издржавању и право коришћења на непокретности викенд кући површине 28м² која се налази на кп. бр. .../..., место звано ..., лист непокретности број ... КО ..., укупне површине од 0.05.32ха. Мајка тужиоца сада пок. ГГ умрла је 12.09.2009. године, а сада пок. ВВ отац тужиоца преминуо је 25.07.2013. године. Тужилац није живео у домаћинству са родитељима јер се није подносио са оцем који је много пио, па је био лош однос између њих и исти је засновао посебну заједницу са својом супругом и децом. Пок. ВВ био је доста и осоран, често је истеривао и своју супругу из домаћинства, мајку тужиоца али се она увек враћала. Пок. ВВ је тужиоца као малог терао много да ради. Пок. ГГ, мајка тужиоца је била упозната са свим тим чињеницама као и са чињеницом да је закључен уговор о доживотном издржавању са ББ, а ВВ се одлучио да закључи уговор са туженом јер нико од родбине није хтео да их гледа. Тужена је спорни уговор о доживотном издржавању и анекс уговора о доживотном издржавању извршила у целости.

При оваквом чињеничном стању, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца а везано за 2/8 у односу на право коришћења на кат. парц. .../..., налазећи да је предметна парцела била обухваћена анексом уговора о доживотном издржавању Ов бр. 2РЗ-265/2011 од 07.04.2011. године. Ово из разлога што је пок. ГГ умрла 10.09.2009. године, њен супруг ВВ је након њене смрти располагао са назначеном парцелом, што није могао, па је усвојио тужбени захтев тужиоца у том делу налазећи да је пок. ГГ учествовала са стицањем у делу од 4/8 на тој имовини и да се исти јавља као наследник пок. ГГ у 1/2 те квоте. У преосталом делу тужбени захтев је одбио као неоснован, налазећи да је пок. ГГ знала за закључење уговора о доживотном издржавању, са тим закључењем уговора и анекса уговора се сагласила, па без обзира што је иста учествовала у стицању у заједници на тој имовини са пок. ВВ. Одлучујући о жалби, Апелациони суд је закључио да је првостепени суд правилно утврдио чињенично стање, али да је погрешно применио материјално право, па је преиначио првостепену одлуку. У погледу става 1. изреке, а у односу на кат. парц. .../..., другостепени суд налази да је првостепени суд очигледно погрешно схватио да је предметна парцела обухваћена анексом уговора о доживотном издржавању од 07.04.2011. године, што није тачно, јер је анексом уговора о доживотном издржавању обухваћена катастарска парцела означена као .../... на месту званом ... КО ..., а на којој се налази викенд кућа. У ранијем току поступка је утврђено да то представља посебну имовину сада пок. ВВ, да је исту наследио од свог оца, те да је о том захтеву правноснажно одлучено пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 830/16. Сходно томе, преиначио је пресуду првостепеног суда и тужбени захтев тужиоца у том делу одбио као неоснован, што је по налажењу Врховног касационог суда правилно учињено.

Везано за преостали део тужбеног захтева другостепени суд налази да је првостепени суд погрешно извршио оцену изведених доказа јер из истих произилази да сада пок. ГГ није дала сагласност да се закључи уговор о доживотном издржавању и

анекс уговора и за имовину у чијем стицању је она учествовала током трајања брачне заједнице. Закључак да се сада пок. ГГ сагласила са својим супругом сада пок. ВВ да он закључи уговор о доживотном издржавању и анекс уговора и да на тај начин располаже целокупном заједничком имовином није прихватљив јер је иста у моменту закључења уговора имала ... година и била је болесна. Преминула је након шест месеци од закључења основног уговора, те да је њена воља била да део имовине припадне њеном сину овде тужиоцу. При томе, другостепени суд се позива на изјаве сведока ДД, ЂЂ и ЕЕ, а износе се и разлози да сада пок. ГГ није смела да приговори сада пок. ВВ који је био осоран и прек. О свему је одлучивао ВВ, па је погрешно првостепени суд закључио да је и сада пок. ГГ била сагласна да ВВ располаже и са њеном имовином јер њена евентуална сагласност дата пред адвокатом и уживање бенефита из закљученог уговора не указује да је то њена права воља јер је била у сенци свога супруга који је располагао њеним уделом у заједничкој имовини. Стога је првостепени суд погрешно закључио да је постојала њена изричита дата сагласност да се располаже и са њеним уделом у заједнички стеченој имовини. То указује на околност да пок. ВВ није могао да располаже са уделом сада своје покојне супруге ГГ без њене изричите сагласности. Имовина стечена у браку представља заједничку имовину брачних другова претпоставка је да су ти удели једнаки, па је суд сходно томе, као и члану 195. Закона о наслеђивању и члану 52. ЗОО преиначио првостепену пресуду у том делу и усвојио тужбени захтев тужиоца.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је поступио другостепени суд у односу на став 1. првостепене пресуде када је исту у том делу преиначио и одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован. Ово из разлога што је евидентно да је на основу изведених доказа првостепени суд погрешно закључио да је с анексом уговора о доживотном издржавању од 07.04.2011. године обухваћена кат. парц. .../... КО ..., а у суштини је са тим уговором била обухваћена кат. парц. .../... КО ... на којој се налази викенд кућа, која имовина је представљала посебну имовину покојног ВВ, а о којем делу тужбеног захтева је већ правноснажно одлучено.

Међутим, везано за део тужбеног захтева у односу на непокретности и право коришћења на кат. парц. ... и .../... КО ..., другостепени суд је на утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право. Не може се прихватити као правилан закључак другостепеног суда да иако је у уговору о доживотном издржавању и анексом уговора као прималац издржавања обухваћена и мајка тужиоца ГГ и која је дала сагласност за закључење назначених уговора и уживала бенефите из истих, не може тумачити да то није била њена права воља обзиром на чињеницу да је сада пок. ВВ, њен супруг, био прек, да се он у свему питао, па везано и за имовину стечену у току трајања заједнице, да је она била у сенци свога супруга, чија је воља била доминантна те да у овом случају не постоји основ за закључивање тих уговора, односно да је основ недопуштен и ништав. Изведени докази несумњиво указују на закључак, а што је констатовано и у самом уговору и анексу уговора да је обавезу издржавања давалац издржавања имала и према сада пок. ГГ. Уговор је у целости испуњен. Пок. ГГ је имала довољно времена да тражи поништај или утврђивање ништавости уговора везано за имовину коју је стекла са пок. ВВ, али иста то ипак није учинила. Нема доказа да је иста била спречена да покрене такав поступак. С друге стране, евидентно је да је и она користила бенефите из закљученог уговора и анекса

- 6 -

уговора о доживотном издржавању. Стога примена одредби чл. 52. и 105. став 1. Закона о облигационим односима у овом случају не може бити прихватљива.

С обзиром на наведено, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић